

Call for papers - Mall för abstracts

Forskningsbaserad undervisning – Teori och praktik i samverkan

4 november 2025

Hur **gör** lärare vetenskapligt grundad kvalitet i fritidshemmet?

Målgrupp: Lärare fritidshem och F-6, rektorer

Nyckelord: Kvalitet i undervisningen, kvalitet i fritidshemmet, vetenskaplig grund i undervisningspraktiken

Namn på presentatörer

Helena Sagar
Louise Frey
Marie Jonsson
Karin Carlsson

Emailadresser till presentatörer

helena.sagar@kungsbacka.se
louise.frey@kungsbacka.se
karin.h.karlsson@kungsbacka.se
marie.jonsson@kungsbacka.se

Organisation

Förvaltningen för Förskola & Grundskola, Kungsbacka kommun

Inledning

Fritidshemmets kvalitet diskuteras ofta i termer av bristande strukturell kvalitet (Lager, 2020; Skolinspektionen 2010, 2018; SOU 2020:34). Brister kan dock identifieras även i pedagogisk kvalitet; fritidshemmet är ofta aktivitetsstyrt (Lager, 2020) utan tydlig koppling till mål för elevernas utveckling och lärande, snarare än att vara den målstyrda verksamhet som är tänkt att komplettera förskoleklassens och skolans undervisning genom att samtidigt vara situationsstyrd, upplevelsebaserad och utgå från elevernas behov, intressen och initiativ (Skolverket, 2022). Skolforskningsinstitutet (2021) konstaterar dessutom att det saknas forskning om arbetssätt och metoder i fritidshemmet, som hur lärare använder sin utbildning och sina kunskaper och kompetenser i genomförandet av undervisning. Det pågår ett sökande efter *hur* uppdraget om undervisning av god kvalitet i fritidshem ska genomföras.

I Förvaltningen för Förskola & Grundskola i Kungsbacka kommun har forskarutbildade lektorer tagit fram en vetenskapligt grundad definition för kvalitet i undervisning, främst utifrån Håkansson och Sundbergs (2020) forskningsöversikt. Med hjälp av rektorer, mellanledares, utvecklingsledares, verksamhetschefer och

undervisande lektors praktikkunskap har definitionen konkretiserats med handlingar och förhållningssätt som gestaltar den vetenskapliga kunskapen. Sedan hösten 2024 pågår ett skolförbättringsarbete och en praktikinlära forskningsstudie där lärare fritidshem i tre olika skolor kompletterar indikatorerna med handlingar och förhållningssätt som kan uppfattas vara karakteristiska för fritidshemmets särart; en "fritidshemifiering" av indikatorerna. Arbetet och studien kommer att bli ett värdefullt bidrag i sökandet efter *hur* undervisning av god kvalitet i fritidshemmet ska genomföras.

Syfte/forskningsfrågor

Skolförbättringsarbetet och den praktikinlära forskningen syftar båda till att bidra med kunskap om hur och vad lärare fritidshem kan göra i sin praktik för att erbjuda undervisning av god kvalitet på vetenskaplig grund.

Teori

Forskningsstudien är inramad i en induktiv, kvalitativ ansats där det empiriska materialet analyseras utan förutbestämda kategorier och teman (Graneheim & Lundman, 2004).

Metod alternativt tillvägagångssätt

All personal i fritidshemmen har i en enkät i fritext formulerat vad de uppfattar som kvalitet i fritidshemmet. Enkätsvaren har analyserats med hjälp av innehållsanalys (Graneheim & Lundman, 2004). Det explicita materialet, dvs lärarnas egna utsagor, har resulterat i ett antal olika kategorier som in sin tur kan delas in i teman utifrån mönster som framträder implicit. Kategorierna har granskats mot den i förvaltningen framtagna vetenskapliga definitionen för kvalitet i undervisning. Lärarna är nu mitt inne i processen där de med hjälp av sin praktikkunskap formulerar indikatorer för de kategorier som innehåller aspekter som de kan förändra eller påverka i sin undervisningspraktik, både kort- och långsiktigt.

Resultat eller preliminära resultat

Kategorierna kan delas in i tre olika teman utifrån att de innehåller aspekter som 1) är förutsättningar för god kvalitet, 2) beskriver kvalitet i genomförandet av undervisningen eller 3) är konsekvens av/tecken på god kvalitet. Indikatorerna som lärarna för närvarande formulerar konkretiserar aspekter inom tema 1 och 2. Indikatorerna kommer därmed att besvara frågan om hur och vad lärare gör för att skapa kvalitet i fritidshemmet på vetenskaplig grund.

Referenser

- Graneheim, U. H., & Lundman, B. (2004). Qualitative content analysis in nursing research: concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness. *Nurse Education Today*, 24(2), 105-112.
- Håkansson, J., & Sundberg, D. (2020). *Utmärkt undervisning. Framgångsfaktorer i svensk och internationell belysning*. Lettland.
- Lager, K. (2020). Possibilities and Impossibilities for Everyday Life: Institutional Spaces in School-Age EduCare. *International Journal for Research on Extended Education*, 8(1), 22-35. <https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.3224/ijree.v8i1.03>

Skolforskningsinstitutet (2021). *Meningsfull fritid, utveckling och lärande i fritidshem. Systematisk forskningsssammanställning 2021:03*. Solna: Skolforskningsinstitutet. ISBN: 978-91-985317-2-5.

Skolinspektionen (2010). *Kvalitet i fritidshem*. Skolinspektionen.

Skolinspektionen (2018). *Undervisning i fritidshemmet inom områdena språk och kommunikation samt natur och samhälle*. Skolinspektionen

Skolverket. (2022). *Läroplan för grundskola, förskoleklass och fritidshemmet*.

SOU 2020:34. *Stärkt kvalitet och likvärdighet i fritidshem och pedagogisk omsorg*. Nordstedts juridik.